

BİLİM, KÜLTÜR VE SANATIN BİR KARAKTER ODAĞINDA KESİŞTİĞİ ESER: *BİR BİLİM ADAMININ ROMANI*

Nesrin Karaca^{1*}

¹Başkent Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü *nkaraca@
baskent.edu.tr

Özet: Çağdaş dönem Türk edebiyatının postmodern eserleri arasında sayılan Oğuz Atay'ın *BİR BİLİM ADAMININ ROMANI* anlatım, teknik ve kurmaca özellikleri yanında içerik, mesaj, duygu-düşünce değeri bakımından da özgün biyografik bir anlatı-romandır.

Bir Bilim Adamının Romanı'nda Oğuz Atay, İTÜ'de hocası ve bir deha olan Prof. Dr. Mustafa İnan'ın hayatını anlatmaktadır. Büyüdüğü şehir, aldığı eğitim, özel hayatı, alışkanlıkları, üniversitede yükselişi, zekası, özel bir öğretiyiyle matematik üzerinde kurduğu hakimiyet, parasız yaşamı, yurt dışında çalışmayı reddetmesi, hastalığı ve ölümü eserin içeriğini oluşturur.

Biyografik olduğu kadar bir kişilik gelişim eseri olarak da okunabilecek *Bir Bilim Adamının Romanı* üzerinde durulması gereken, "roman-gerçek ilişkisi" bağlamındaki değeridir. Romanın konusu olmasını sağlayan temel özellik, baş kişinin ve ele alınan esas konunun "bilim" olmasıdır: Bilimin mahiyeti, bilimin insan ve toplum hayatındaki yeri ve önemi, bilim ahlakı, gerçek bilim adamı, bilim adamının sorumlulukları, değerler, toplumun bilim adamına bakışı, üniversite, beyin göçü gibi izleklerle, içeriği 'bilim' üzerine inşa edilen romandaki diğer konular Prof. Dr. Mustafa İnan'ın hayat hikayesinden kesitlerle ele alınmış ve işlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Bir Bilim Adamının Romanı*, Oğuz Atay, Mustafa İnan, Bilim, Değerler

A Piece In Which Science And Culture Intersects With Art On The Focus Of A Character: “Bir Bilim Adamının Romanı”

Abstract: *Bir Bilim Adamının Romanı* by Oğuz Atay, which is a postmodernist piece of modern Turkish literature, is a quite unique novel due to its content, message and emotional-conceptual value as well as its technical and fictional features.

In *Bir Bilim Adamının Romanı*, Oğuz Atay covers the biography of a genius, Prof. Dr. Mustafa İnan, who was also his teacher at İTÜ. The content and core of the novel cover the city Mustafa İnan grew up, his education, personal life, habits, intelligence, sickness and death, along with his rise in the university, his dominance on mathematics with a special doctrine, his life which lacked money and his rejection of working abroad.

The point to be mentioned in *Bir Bilim Adamının Romanı*, which is a biography that can also be read as a personal development piece, is its value in the context of *novel-reality relation*. The main reason why “man” is the subject of the novel is because the first person and the main concept to be discussed is “science”: The essential character of science, its significance in both the personal and societal life, science ethics, real scientist, the responsibilities of scientist, values, the perception of scientist by the society, university and brain drain and other concepts that are based on science are taken processed in the novel along with instants from the life story of Prof. Dr. Mustafa İnan.

Key Words:

Bir Bilim Adamının Romanı, Oğuz Atay, Mustafa İnan, Science, Values

OĞUZ ATAY KİMDİR?

Çağdaş Türk edebiyatının yakın dönem yazarlarından Oğuz Atay, 1934 yılında Kastamonu'nun İnebolu ilçesinde doğmuş ve 13 Aralık 1977'de İstanbul'da hayatını kaybetmiştir. Babası Cemil Atay, Sinop ve Kastamonu Milletvekilliği yapmıştır.

Oğuz Atay 1951'de Ankara Maarif Koleji'ni, 1957'de İTÜ (İstanbul Teknik Üniversitesi) İnşaat Fakültesi'ni bitirmiş üç yıl sonra İDMMA (İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi) İnşaat Bölümü'nde öğretim üyesi oldu. 1975'te doçent olan Atay, *Topografya* adlı bir de mesleki kitap yazdı. Çeşitli dergi ve gazetelerde makale ve söyleşileri yayımlandı. Oğuz Atay, ilk romanı *Tutunamayanlar*'ın 1971-72'de yayınlanmasından sonra, edebiyat ve sanat çevrelerinde önemli bir tartışmanın odak noktası olmuş, yazarlığı ve eserleri edebiyat kamuoyunda ciddi yankılar uyandırmıştır. Postmodernizmin Türk edebiyatındaki öncü temsilcilerinden olan bu romanıyla 1970 TRT Roman Ödülü'nü kazandı. *Tehlikeli Oyunlar*'dan sonra (1973) *Bir Bilim Adamının Romanı* (1975) Oğuz Atay'ın üçüncü romanıdır. Oğuz Atay'ın *Korkuyu Beklerken* adlı bir öykü kitabı ve *Oyunlarla Yaşayanlar* isimli tiyatro, *Günlük* ve son *Eylembilim* adlı eserleri de vardır.

Bir Bilim Adamının Romanı'nın Konusu:

Oğuz Atay'ın edebiyatımızda çok **örneği bulunmayan biyografik-roman türündeki** *Bir Bilim Adamının Romanı*, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen '100 Temel Eser' arasında yer alır. Günümüzde İ.T.Ü. Merkez Kütüphanesi'ne adı verilen Prof. Dr. Mustafa İnan hakkındaki tüm bilgiler biyografik-roman tarzında ve alışılmışın dışında bir kurguyla ele alınarak, düzenlenmiştir. *Bir Bilim Adamı'nın Romanı*, Türk edebiyatında farklı bir teknikle yazılmış biyografik romanların ilklerindedir. Romanın "amacı" Prof. Dr. Mustafa İnan'ın doğumundan ölümüne, ölümünden geride bıraktıklarına uzanan zaman aralığında hayale kaçmadan, olabildiğince gerçekçi anlatımlar ve biyografi-roman iççeliği ile yansıtmaya yöneliktir.

Mekanik bilgini Prof. Dr. Mustafa İnan'ın (1911-1967) yaşamını konu edinen ve üçüncü tekil şahıs ağzından, açıklama ve bilgi verilmeden, tanımlama, iç monolog ve bilinç akışı, alıntılama, mektup teknikleriyle zengin bir anlatımın sergilendiği romanını Atay, çerçeve anlatım ve oluşum romanına yaklaşan bir teknikle yazar.

Bir Bilim Adamının Romanı, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu'nun, Bilim Adamı Yetiştirme Grubu'na ait bir proje kapsamında yaşama geçirilen ısmarlama bir kitaptır. Bu konuda bir bilim adamının nasıl yetiştiğini anlatan bir roman yazılması istenir. Böylelikle, çelik sandıklar içinde arşiv ve belgeler, tanıklıklar, değerlendirmeler eşliğinde, yaşamıyla romana konu olacak bilim adamının seçimini, o sırada TÜBİTAK Bilim Kurulu Başkanlığı görevini yürütmekte olan Cahit Arf¹ verir. Cahit Arf, istenilen roman için en uygun kişinin, 1967'de aramızdan ayrılan çok sevdiği arkadaşı, İstanbul Teknik Üniversitesi, inşaat Bölümü öğretim üyelerinden Mustafa İnan olduğunu düşünür. Yazar olarak belirlenen Haldun Taner zamanı olmadığını söyleyerek teklifi kabul etmez ve aralarında Orhan Hançerlioğlu'nun da geçtiği bazı isimlerden sonra Mustafa İnan'ın oğlu Hüseyin İnan, Oğuz Atay'da karar kılar.

Romandaki çerçeve öyküde; İnan'ın yaşamını anlatan profesörün, özde gerçek yaşamdaki tanıdık bir yüzden yola çıkılarak oluşturmuş biri olarak ve bu kitabında Oğuz Atay'a büyük yardımı dokunmuştur. Atay'ın romanı yazarken kendisine duyduğu hayranlığı çevresindekilere sıklıkla dile getirdiği, dünya çapında üne sahip bu matematik profesörü yine Cahit Arf'tır.

Böyle bir çıkış hikayesinden sonra Oğuz Atay, aynı zamanda üniversitede hocası olan Mustafa İnan'ın hayat hikayesini kronolojik bir sıra izleyerek aktarmamış, genç bilim heveslisine Mustafa İnan'ı anlatan yaşlı profesörün ve diğer yaşam tanıklarının değişik zaman dilimlerine ait hatırladıkları, tanıklıkları ile birbirinden bağımsız olarak düzenlenmiştir.

Romanın Yapısı

Biyografik bir eser olan *Bir Bilim Adamının Romanı*, fakir bir halk insanı olan Mustafa İnan'ın dünyaca tanınan bir araştırmacı/bilim adamı olma sürecinde yaşadığı güçlükler ve bu güçlüklerle rağmen ahlak ve kişiliğinden hiçbir şey kaybetmemiş olması ele alınmaktadır. Oğuz Atay, 'Kınca Mustafa', 'Mustayfendi',

¹ Cahit Arf: (11 Ekim 1910, Selanik - 26 Aralık 1997, İstanbul), Türk matematikçi, TÜBİTAK Bilim Kolu eski başkanı... Türk matematikçi. Kendi adıyla bilinen matematik kuramları ile dünya çapında tanınır. Doktorasını yapmak için gittiği Almanya'da, matematikçi Helmut Hasse ile birlikte önemli çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar sonunda, matematikte Hasse-Arf Kuramı'nı geliştirdi. Arf değişmezi, Arf halkaları ve Arf kapanışları gibi kendi adıyla bilinen matematiksel terimleri bilim dünyasına kazandırdı. Hakkından yazılmış bir yazıda şöyle denmiştir: "...Bir zamanlar integrali bilen kimselerin matematikçi, üstel fonksiyonu bilenlerin ise büyük matematikçi sayıldığı ülkemizde derin matematik konularının tartışılacağı hayal bile edilemezdi. Cahit Arf, Türkiye'de matematiğin o günlerden bu günlere gelmesinde en büyük rolü oynamıştır."

'Dahi Mustafa', 'Riyaziyeci Mustafa' süreçlerinde bir ruh büyümesiyle gelişen hocasının hayat hikayesini fotoğraflar da ekleyerek daha ilgi çekici bir hale getirmiştir. Genel itibariyle bir hayat ve başarı hikayesi eşliğinde Mustafa İnan portresi ve bir bilim adamı profili altında bilimin ve bilim adamının değerini anlatırken aynı zamanda büyüdüğü şehri, aldığı eğitimi, eşini, alışkanlıklarını, üniversitede yükselişini, zekasını, bir öğretiyiyle matematik üzerinde kurduğu hakimiyeti, yoksul bir aileden geldiğini, parasız yaşamını, aile geçindirmesini, yurtdışında çalışmayı reddetmesini, hastalığını ve ölümünü anlatmaktadır. Kısacası eserde, onun başarılı ve ünlü bir bilim adamı ve örnek bir insan olmasını sağlayan yetiştirme şartları, prensipleri ve hayat felsefesi üzerinde durulmaktadır.

Bir Bilim Adamının Romanı'nda da Oğuz Atay'ın diğer iki romandaki (*Tutunamayanlar*, *Tehlikeli Oyunlar*) bilgili, kültürlü, aydın kahramanlara benzeyen bir kahraman yaratımı söz konusudur. Bu romanın hem kurgusu, hem de kahramanları diğerlerine göre daha açık ve anlaşılırdır. Merkez kahramanı Mustafa İnan, diğer romanlardaki ferdi problemlerini çözememek, sürekli hayatı sorgulayıp içine kapanmak yerine toplumun içinde yer alarak, yaşayarak, sıkıntılara teşhisler koyan bir aydındır. Örnek bir insan, başarılı bir akademisyen, iyi bir eş ve baba olması dolayısıyla aslında Atay'ın pesimist ve pasif karakterli diğer merkez kahramanlarından ayrılır ama bir yandan da geniş dünya görüşü, bilgi ve kültür birikimi, ülke problemlerine vakıf oluşu, Mustafa İnan'ı diğer Atay, kahramanları ile bir araya getirir.

Bu romanda Mustafa İnan'ın eşi Jale Oğan (İnan) bir diğer kahramandır ancak Mustafa İnan'a bağlı olarak yer verilir. Jale İnan, Atay'ın diğer kadın kahramanlarına benzemez; nitekim, ötekilerin çoğunlukla geri plana itilmiş, kendi benini bulamamış oluşlarına karşılık Jale, yazarın da onayladığı ve idealize ettiği bir kadındır. Tıpkı yazarın Mustafa İnan'a yüklediği sentezci özellik Jale İnan'da da görülür. O da eşi gibi bir yanıyla geleneğe bağlı iken, diğer taraftan modernidir. İyi bir eş ve anne olmanın yanında Batı'da öğrenim görmüş başarılı bir arkeologdur.

Romanın olay örgüsü, 1971 yılının "ilkyazın sıcak günlerinden" birinde, "orta boy-lu, esmer ve ürkek bakışlı", "kılıksız", "buruşuk yakalı", "ucuz sigara içen" taşralı "genç bir adam"ın, ürkek tavırlarla Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi kapısından içeri girmesini anlatan vak'a halkası ile başlıyor. Böylece yazar, okuyucusunu daha ilk cümle veya ilk vak'a halkasından itibaren romanın itibarî dünyasında esas alınacak olan bir konu ve çevre ile yüz yüze getirmiş olurken taşralı genç gibi, okur da kendini, birden bire "*bilim dünyası*"nın içinde bulmaya başlar.

Bir Bilim Adamının Romanı, dış yapı bakımından iki ana bölüm ve on dokuz alt bölümden oluşmuştur. *Birinci Bölüm*: 1. Bilim Hizmet Ödülü, 2. İlk Yıllar, 3. Öğrencilikle Birlikte **Öğreticilik**, **4. Herkesin Dostu**, 5. Sözü'nün Eri, 6. Bilimin Hizmetinde, 7. Hayal ve Gerçek, 8. Doğu ve Batı, 9. Öğrencilerin Son Yılları. *İkinci Bölüm*: 10. Genç Öğretmenin Sevgisi, 11. Zor Yıllar, 12. Yorgun Adam, 13. Teori ve Pratik, 14. Her Şeyle Uğraşan Adam, 15. Fotoelastisite, 16. Meşhur Mukavemetçi, 17. İlim ve İdare, 18. Bir Profesörün Ölümü, 19. Sonuç

Romanın “giriş”i olarak değerlendirilmesi gereken “*Bilim Hizmet Ödülü*” başlıklı birinci alt bölümü ile “*Sonuç*” bölümü belli ölçülerde, söz konusu hayat hikâyesinin dışında mesaj yüklü bir bildirge, insan-bilim üzerine bir manifesto değerindedir. Klâsik romanlarda olduğu gibi, doğrudan doğruya okuyucuyu Mustafa İnan'ın hayat hikâyesi ile yüz yüze getirmeyen Oğuz Atay, ilk adımda, bu hayat hikâyesine karşı, romanın diğer bir kahramanı taşralı gençle birlikte okuyucunun da dikkatini çekmek, merakını uyandırmak ister.

Buna göre birinci ana bölüm dokuz, ikinci ana bölüm on alt bölümden meydana gelmiş. Birinci ana bölümde (11-104) sayfa aralığı baş kahraman Prof. Dr. Mustafa İnan'ın, doğumundan üniversite eğitimini bitirişine kadar olan hayatı (1911-1937), ikinci ana bölümde (107-270) aralığı ise ileride kendisiyle evleneceği Jale Hanım'la olan ilişkisinin başlamasından ölümüne kadar olan hayatı (1937-1967) anlatılmaktadır. Gürsel Aytaç, birinci ana bölümü -kahraman açısından- “*yetişme*”, ikinci ana bölümü ise “*olgunluk*” dönemi olarak niteler. (Aytaç: 1990, 195-)

Denilebilir ki, yapı, kurgu ve anlatım teknikleri farklı olan romanın varlık sebebi Mustafa İnan'dır. Bu sebeple olay örgüsü, bütünüyle onun hayatı ekseninde başlar, gelişir ve biter. Önce; Mustafa İnan'ın hayat hikâyesi kısaca özetlenerek, hem gencin hem de okuyucunun merakı giderilmiş olur. Ancak asıl hayat hikâyesi ikinci alt bölümde başlayacak ve on sekizinci alt bölümün sonuna kadar da devam edecektir. Asıl olay örgüsü, “*İlk Yıllar*” başlığını taşıyan ikinci alt bölümde başlar.

Bir Bilim Adamının Romanı'nda biyografik metni çevreleyen bir dış anlatı söz konusu olup romanın anlatıcısı durumundaki öğretim üyesi yeni tanıştığı mühendislik öğrencisine Mustafa İnan'dan bahsetmeğe başlar. Buradaki anlatıcı öğretim üyesi, bir anlamda yazar Oğuz Atay'ın düşüncelerine tercümanlık eder. Öğretim üyesinin Mustafa İnan'ı anlattığı öğrencinin taşradan seçilmiş olması Mustafa İnan'la özdeşlik kurma amacı taşımaktadır. Nitekim romanın sonunda bu taşralı gencin olumlu bir değişim geçirdiğine tanıklık ederken, Oğuz Atay, bu öğrencinin şahsında geleceğin Türkiye'sini kuracak genç bilim adımı prototipini de tanıtmış olur.

Bir Bilim Adamının Romanı'nda, bir halk çocuğunun uluslararası ün sahibi bir bilim adamı oluşunun zorlu macerasını sergilerken Oğuz Atay, Mustafa İnan'ın çok sevdiği üniversiteden hocası oluşu ayrı bir önem taşıdığı için, Mustafa İnan'ın hayatı paralelinde birçok toplumsal konuya eleştirel bir şekilde yaklaşmaktadır. Mustafa İnan, diğer romanlarından farklı olarak, ferdi problemlerini çözememek, sürekli hayatı sorgulayıp içine kapanmak yerine toplumun içinde yer alan, sıkıntılara teşhisler koyan bir aydındır. Türk bilim hayatında bir dönüm noktası olan Mustafa İnan gibi bir hocanın nasıl efsaneleştiğini anlamak, Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren Türkiye'nin bilimsel alanlar kadar geçirdiği sosyo-ekonomik değişimlerini de vermesiyle eserin okura kattığı kazanımlar olarak son derece değerli bir içeriğe sahiptir. Bu bağlamda *Bir Bilim Adamının Romanı*, Atay'ın edebiyatını ele almadan da değerlendirilebilecek niteliktedir. İstanbul Teknik Üniversitesi'nin mekanik dalındaki efsane hocası Prof. Dr. Mustafa İnan'ın yaşam öyküsünün anlatırken Oğuz Atay, okuru için alışılmış olan üslubunu bir kenara bırakarak, kısa cümleler, yorucu olmayan betimlemeler ve konuda baştan sona doğru ilerleyen bir üslup kullanmıştır.

Romanın Yapısı 'Postmodernizm'den İzler

Romanın olay örgüsü, 1971 yılının sıcak bir gününde taşralı genç bir adamın, çekingen tavırlarla Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi kapısından içeri girmesini anlatan olay halkası ile başlıyor. *Bir Bilim Adamının Romanı*'nın asıl olay örgüsü, "İlk Yıllar" başlığını taşıyan ikinci alt bölümde başlar. Başlıktan da anlaşılacağı gibi, Mustafa İnan'ın hayat hikâyesine en başından başlanmıştır. Romanın kurgusu, olay zamanı bakımından geri dönüş tekniği üzerine kurulmuştur

Bir Bilim Adamının Romanı'nda Oğuz Atay, "helezonik olay örgüsü" tarzını tercih etmiştir. (Aytaç: 1990, 203) Bir başka ifadeyle romanda iç içe geçmiş iki olay örgüsü veya hikâye vardır. Bu noktada romanın kurgusunun, vak'a zamanı bakımından geri dönüş tekniği üzerine kurulmuş olduğunu belirtmemiz gerekir. Birinci alt bölümde ölümünün üzerinden (1967) dört sene geçen Mustafa İnan'a bilim hizmet ödülü verilmekte olduğunu (1971) öğreniriz. İkinci alt bölümde, geri dönülerek (1911) adı geçen kahramanın -doğumundan itibaren- hayat hikâyesine geçilir. Romanın bundan sonraki bölümlerinde (2. alt bölümden 18. alt bölümün sonuna kadar) baş kahramanın hayatına bağlı "iç olay örgüsünde", büyük ölçüde kronolojik bir zaman söz konusudur. Mustafa İnan'ın ailesi, doğumu, çocukluğu, ilk, orta, lise ve üniversite öğrencilik yılları, Zürih'teki doktora yılları, Jale Hanım ile ilişkisi, evliliği, yurda döndükten sonraki hocalık ve idarecilik yılları, hastalanması ve ölümü kronolojik bir sıra içinde anlatılır.

Bir Bilim Adamının Romanı'ndaki "çoğulcu" bakış açısı, gerek gerçeklik intibasını güçlendirmesi, gerek türün gerçeklik-itibarîlik ilişkisini sezdirmesi, gerekse üslûp çeşitliliği sağlaması bakımından önemlidir.

Bakış açılarının dışında yer yer Mustafa İnan'ın bakış açısına da başvurulmaktadır. Kahramanın geride bıraktığı mektup, makale, kitap, şiir parçaları ve notları yoluyla gündeme gelen çeşitli seviyelerdeki bakış açıları kahramanı içten tanıma imkânı vermektedir.

Bir Bilim Adamının Romanı, olay örgüsünde de vurgulandığı gibi Mustafa İnan ekseninde vücut bulmuş "biyografik roman" olmanın yanında aynı zamanda bir "karakter romanı"dır. Yazar, Mustafa İnan karakterini bütün sanat gücünü ve türün imkânlarını, "ideal bir karakter" yaratma yönünde kullanmıştır. Mustafa İnan, "içimizden biri" gibi duyar, düşünür, hisseder, sever, zevk alır, inanır, üzülür. Kalbi, ruhu, zihni ortaya açılmıştır ve yapıp-ettikleriyle büyürken bu çerçevede roman, beşerî, toplumsal hatta evrensel bir derinlik ve zenginlik kazanır. Sevgi, hoşgörü, fedakârlık, çalışkanlık, sanat-severlik, geleceğe bağlılık, yerlilik, millîlik, romanın beşerî, içtimaî ve evrensel derinlik ve zenginliğini oluşturan temalarıdır.

Oğuz Atay, Mustafa İnan gibi ideal bir bilim adamı karakteri çizerken, bu karaktere ters düşen ferdi ve sosyal yanlışlıklar, çarpıklıklar ve yozlaşmalar karşısında sıklıkla açık bir eleştirel tavır takınır. Daha çok orta yaşlı profesörün ağzından gerçekleştirilen bu eleştiriler, çoğu zaman ironik bir mahiyet arz eder. Bu durum romanın mesajını belirginleştirmenin yanı sıra, yazarın da tavrını daha somut hâle getirmeye hizmet edecektir.

Prof. Dr. Mustafa İnan (29 ağustos 1911 Adana - 5 Ağustos 1967 İstanbul)

Bir İnsan Olarak Mustafa İnan

Mustafa İnan, seyyar posta memuru Hüseyin Avni Bey ile ev hanımı Rabia Hanım'ın altı çocuğundan üçüncüsü olarak 1911 tarihinde Adana'da dünyaya geldi. Kurtuluş Savaşı'nın başlamasıyla Fransız saldırısı sonucu 2.5 yıl kalacakları Konya'ya ailesi ile göç etti. Mustafa İnan orada Şehit Muhtar Bey mektebine gönderildi.

Kurtuluş Savaşı bittikten sonra döndükleri Adana'da ilkokulu ve ortaokulu bitirdi. Ortaokul son sınıfta leyli meccani (parasız yatılı) sınavını kazanarak Adana'da yatılı okudu. Yatılı okuldaki lâkabı 'Riyaziyeci (matematikçi) Mustafa' idi. 1931 yılında yatılı okulu birincilikle bitirdi. Ailesinin maddi durumunun kötü olmasından dolayı hayata hemen atılmak için kaydolduğu Fen

Fakültesi'nden, üniversite hocası olma niyetiyle kaydını geri alarak, Mühendis Mektebine (şimdiki İTÜ) kayıt için başvurdu. Kayıt için yapılan giriş sınavında birinci olarak Mühendis Mektebine girdi ve yine birinci olarak bitirdi ve doktorasını İsviçre'deki Zürih üniversitesinde yapıp, orada kalması için yapılan teklifi reddederek Türkiye'ye geri döndü ve Yüksek Mühendis Mektebinde Teknik Mekanik ve Mukavemet Muallim Muavinliği'ne tayin edildi. 1944 yılında Müzeler Müdürü ve Arkeolog Aziz Ogan'ın kızı Prof. Dr. Jale Ogan ile evlendi (1914-2001)²

Mustafa İnan, mezuniyetinden yedi yıl sonra ve daha 33 yaşında iken (1945) profesör olur. Ardından dekanlık (1954-1957), rektörlük (1957-1959) yapar. Bunun dışında Milli Savunma Bakanlığı Araştırma Geliştirme Kurulu üyeliği, Tubitak kuruculuğu, üyeliği ve başkanlığında bulunur. 27 Mayıs (1960) ihtilâlinde sonra Millî Eğitim Bakanlığı Teknik Öğretim Müsteşarlığı ve Bayındırlık Bakanlığı tekliflerini, kendini bütünüyle öğrencilerine ve çalışmalarına verme düşüncesiyle reddeder. Bu yıllarda o, çeşitli sohbet meclislerinin aranan adamıdır. Akademik çalışmalar, dersler, seminerler, konferanslar, idarî görevler ve hayat, Mustafa İnan'ın zaten nahif olan vücudunu yorar. Eskiden beri devam edegelen çabuk yorulmaları gittikçe artar ve hastalanır.

² 1914 yılında İstanbul'da doğan Jale İnan, liseyi bitirdikten sonra Aleksander von Humboldt Vakfı'nın ilk bursiyerlerinden biri olarak, arkeoloji okumak üzere 1934 yılında Almanya'ya gitti. Bir yıl sonra da Türk devletinin bursunu kazandı. 1939 yılında patlak veren İkinci Dünya Savaşı'nın dehşet günlerinde, Nazilerin, siren seslerinin, bomba gürültülerinin arasında öğrenim savaşı verdi. 1944 yılında Almanya'dan döndükten sonra, yazar Oğuz Atay'ın "Bir Bilim Adamının Romanı" adlı kitabında yaşamını anlattığı Mustafa İnan'la evlendi. 1945 yılında tek çocukları Hüseyin İnan dünyaya geldi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eski Çağ Kürsüsü'nde Prof. Dr. C. Bosch'un asistanlığı yapan Jale İnan, 1946 yılında İstanbul Üniversitesi Klasik Arkeoloji Kürsüsü'nün çalışmalarına katıldı. Kürsüde Prof. Dr. Arif Müfit Mansel'in asistanlığını yapmaya başlayan Jale İnan, çok zor koşullarda gerçekleşen bir eğitim misyonunu da üstlendi. Yine aynı yıl Arif Müfit Mansel'le birlikte Türk Tarih Kurumu adına Antalya'nın Side ve Perge antik kentlerinde kazılara başladı ve bu kazılar, kesintisiz devam etti. Perge'de gün ışığına çıkarılan eşsiz eserler nedeniyle Antalya Müzesi, iki defa genişletilmek zorunda kaldı. 1940'lı yılların olağanüstü zor, yoksulluk ve yoksunluk içinde geçen günlerinde, bir kadın olarak kazı düzenlemek, herkesin üstünden kalkacağı bir iş değildi. Jale İnan, bu sorunları kolaylıkla aşmayı başardı. Bu iki ana kazının dışında Kremna ve Pamphylia Selukeia'sında kurtarma kazıları yaptı ve buraları tarihi eser kaçakçılarının yağmasından kurtardı. Yaptığı kazılar, özellikle son 25-30 yıldır, yöre halkının gelir düzeyinin yükselmesine de neden oldu. Kazıların yanı sıra Side Müzesi'ni de kuran ve kuran Jale Hoca'nın 1980'de Perge kazıları sırasında bulduğu bir heykel parçasının peşinde, polisiye roman kahramanlarına taş çıkarıncasına yaptığı çalışma ise, birçok açıdan ibret alınacak bir olay: Jale İnan 1980 yılında Perge'de bir Herakles heykelinin parçasını bulur. Ama heykelin belden yukarısı yoktur. Bugün belden aşağısı Antalya Müzesi'nde sergilenen heykelin üst bölümünün ABD'ye kaçırıldığı söylentileri dolaşır. Jale İnan, bir dedektif gibi çalışmaya başlar ve izini bulur. Konuyla ilgili olarak yazdığı makaleyle de bu iki parçanın birbirine ait olduğunu öne sürer. Yıllar süren ısrarlı çalışmaları sonunda bu iddiasını kanıtlama fırsatı da bulur. 1990 yılında Boston Mitropolitane Müzesi'nde bir alçı kopyayla iki parçanın birbirine ait olduğunu kanıtlar. Meslek hayatı başarılarla dolu olan ömrünü arkeolojiye adayan Prof. Dr. Jale İnan 7 Şubat 2001'de vefat etti) <http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php?id=293>

“Benim gibi bilimle uğraşan bir insan, ülkemizdeki bilim adamlarını nasıl hiçe sayar? Bizim doktorlarımız da onlarınkinden aşağı kalmaz... Ben, prensiplerimi, işime gelen yerde değiştiremem.” (240) Sonunda çevresinden de gelen ricaları kıramayarak Almanya’ya tedavi olmaya gider. Fakat buradaki tedavi olumlu sonuç vermeyecektir. 5 Ağustos 1967’de elli altı yaşında vefat eder. 5 ağustos 1967de tedavi için bulunduğu Almanya’da Freiburg şehrinde ölür.

Mustafa İnan, hem Türkiye’de, hem de dünyada “mukavemet” sahasında ilerlemelerin sağlanmasında önemli katkılarda bulunur. Sadece kendi alanındaki çalışmalarla yetinmez. Mustafa İnan’ın dil ve edebiyat konularına da merakı vardır. Fuzulî’nin divanını adeta ezbere bilmektedir. İçlerinde Yahya Kemal’in de bulunduğu pek çok edebiyat, sanat ve fikir adamıyla dostluk kurmuştur. Bu hayat tarzını sadece kendisine hedef edinmemiş, bunu her kesimden insana öğretenin yollarını aramıştır.

Mustafa İnan’ın Belirgin Nitelikleri:

Romanın isminde ve muhtevasında Prof. Dr. Mustafa İnan’ın, daha çok *“bilim adamlığı”* öne çıkarılmak ve vurgulanmak istense de o, her şeyden önce çok iyi bir *“hoca”* dır. Bununla birlikte bilim adamlığı ile hocalığının, birbirini tamamlayan değerler olduğu dikkatlerden kaçmaz. Kahramanımız daha ortaokul yıllarında hoca olmaya karar vermiştir. Bildiğini, her fırsatta çevresindekilere anlatmaktan büyük zevk duyar. Karşısına çıkan çok cazip imkânlarla rağmen (serbest çalışmak, yurt dışında kalmak), bu idealinden vazgeçmez. Zira onun için *“öğretmek”*, *“vazgeçilmez bir tutku”* dur. Romanda yazar, genç kahramanda olduğu kadar okuyucuda da *“bilime karşı bir ilgi uyandırmak”* yönünde oldukça başarılıdır.

Daha ilkokul sıralarından başlayarak edebiyatla yakında ilgilenen, küçük yaştan itibaren Divan Edebiyatı şairlerinin şiirlerini ezberleyen Mustafa İnan, başta Türkçe olmak üzere Farsça, Musevice, Yunanca, Arapça kelimeler ve anlamları üzerine çalışmalar yaptı. Bu çalışmalarını ne yazık ki kitap haline getiremeyen Mustafa İnan’ın ‘Dil ve Matematik’ isimli bir makalesi mevcuttur.

Bilimsel makalelerinin ve seminerlerinin dışında Kızılderililer’den Arya Daharma’ya, Düşünme Sanatı’na kadar birçok konuyla ilgilenmiş, bunlar hakkında yazılar yazmış, seminerler vermiştir.

Akademik Kariyeri ve Başarıları

Mühendislik Mektebini Pekiyi derece ile birinci olarak bitiren Mustafa İnan, doktorasını İsviçre'deki Zürih üniversitesinde Eidgenössische Technische Hochschule'de (ETH) yapıp, orada kalması için yapılan teklifi redderek Türkiye'ye geri döndü.

Yapı Statiği konusunda önemli çalışmalarıyla tanınan Ernst Chwalla 'Einführung in die Baustatik' (Yapı Statiğine Giriş) adlı 1954 yılında bastığı kitabında 'Rijit Düğüm Noktalarındaki Gerilmelerin Optik Yöntemlerle Ölçülmesi' konusunu incelerken, sık sık Mustafa İnan'ın doktora çalışmasını ve 1943 yılında aynı konuda Mustafa İnan'ın yayınladığı raporu referans olarak göstermiştir.

Mustafa İnan, doktora sırasında ilgilenmeye başladığı Fotoelastisite konusunda araştırma yapmış ilk Türk bilim adamıdır.

Doktorası bittikten sonra yurda dönen Mustafa İnan, 30.09.1941 tarihinde Yüksek Mühendis Mektebinde (İTÜ) Teknik Mekanik ve Mukavemet Muallim Muavinliği'ne tayin edildi.

Mustafa İnan, 'Kayma Merkezi' isimli ilk makalesini 1943 yılında yayınladı. 1944 yılında da Yüksek Mühendislik Mektebi'nin isminin İstanbul Teknik Üniversitesi olarak değiştirilmesi üzerine doçentliğe getirildi. Bir yıl sonra da Profesörlüğe atandı. Tatbiki Mekanik dersi o zamanların ana mühendislik konusu olduğu için inşaat fakültesi öğrencilerinin yanı sıra makina, maden ve elektrik fakültesinin öğrencilerine de ders verdi ve 1961 seçimlerinden sonra Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'nun (TÜBİTAK) kanunu çıkarıldıktan sonra oluşturulan bilim kurulunda, vefatına kadar görev aldı.

1959-1964 yılları arasında, ilk yapay uyduların yeni yeni fırlatıldığı sıralarda 'Suni Peyklerin Yörünge Hesaplarına Dair Bazı Sonuçlar' isimli makalesiyle başlayarak, toplam 11 adet makale yayınladı. Bu süre zarfında (1961) 'Taşıma Matrisi' (Carryover Matrix) kavramını 'Elastomekanikte İntikal Matrisi' isimli makalesiyle tanımlayarak dünyada taşıma matrisi probleminde çalışma yapan ilk bilim adamlarından oldu. Bu konuda İnşaat Fakültesinde dersler verdi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde konferanslarla bu konuyu tanıttı.

1965 yılında 'Cisimlerin Mukavemeti' isimli kitabının ilk şekli ofsette 500 adet basılarak öğrenci notları olarak ortaya çıkarıldığında ilk 3 günde tümü satılınca ve 16 liraya olan öğrenci notları 55 liraya kadar öğrenciler arasında kara borsaya düşünce, Mustafa İnan hemen kitabın basılması gerektiğine karar verdi. İlk bas-

kısı 1967 yılında yapılan kitap 3 ayda 10.000 adet satıldı. İkinci baskısını ne yazık ki göremeyen Mustafa İnan'ın bu eseri halen referans kitap olarak kullanılmakla beraber, zamanının en kapsamlı eserlerinden biridir. Bu eser dışında 'Elasto-Mekanik'te Başlangıç Değerleri Metodu ve Taşıma Matrisi', 'Elastik Çubukların Genel teorisi' ve 'Düzlemde Elastisite' isimli üç eseri daha bulunmaktadır.

Vefatından dört sene sonra (TÜBİTAK) Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu-Bilim Kurulu, 9 Ağustos gün ve 134 sayılı toplantısında Mustafa İnan'a 1971 yılı Hizmet Ödülü vermeyi kararlaştırmıştır. Böylece TÜBİTAK'ın 1971'de Hizmet ödülü dört yıl önce vefat eden (1967) Prof. Dr. Mustafa İnan'a verilir ve bu biyografik eserin çıkış noktası da buradan itibaren geriye dönüşler ve çoklu anlatım yoluyla gelişmeye, derinleşmeye başlar.

'Mustafa İnan', Oğuz Atay'ın örnek insanı, rol-modeli ve kahramanıdır... Bilimle Batıya, yaşantı ve sevgi anlayışıyla Doğu'ya açılan kimliği ile Atay'ın tutunmayı başaran tek kahramanı olan Mustafa İnan, Nemrut Dağı'ndaki Kommagene tümülüsü gibidir.

Romanda İnan'ın yaşamöyküsünün yanı sıra, Cumhuriyet'in ilk dönemlerindeki aydınlanma hamlesiyle, Doğu ve Batı uygarlıklarını özümsemiş, matematikten edebiyata kadar hemen her alanla ilgili münevver bir bilim adamı yetiştirmenin önemi vurgulanır. Öte yandan roman, "insana, bilime, aydınlığa değer vermeyen toplumun her kesimine", hatta eleştiri kurumuna yöneltilen ağır eleştirileri de içerir.

Bu bağlamda insan/birey ve bilim adamı olarak bu kimliği, eserden hareketle örnek insan-rol model işlevleriyle paralel bir şekilde tanımak sosyal fayda sağlayabilecek bu roman aynı zamanda bir kişilik gelişim eseri olarak da okunabilir kıymettedir.

Bir Bilim Adamının Romanı'nda, matematik ve teknik bilimler üzerine öğrenim yapan bir bilim adamının şiiire, felsefeye, mistisizme, ahlaka dair fikirlerini de öğreniriz. Mustafa İnan'ın yaşamında sentez düşüncesinin büyük bir yeri vardır, matematik dilini ve yöntemini kullanarak ahlaka, felsefeye, mistisizme dair soyut düşüncelerini tarife çalışır. "Mukavemet" hocası Mustafa İnan'ın "kâmil insan, nefis muhasebesi, tolerans" gibi kavramları bir matematikçi gözüyle nasıl izah ettiği anlatılır. Romanda öğrenme ve öğretme ile ilgili hayli örnek vardır. Mustafa İnan'ın arkadaşlarına daha okul sıralarında iken verdiği dersler, hocalığının ilk işaretleridir. Romanı bu bakımdan değerlendirdiğimizde eğitimle ilgili sorunların ağır bastığını görürüz.

Romanda Şahıs Kadrosu

“Biyografik” bir eser olan *Bir Bilim Adamının Romanı*’nda üzerinde durulması gereken bir başka önemli husus, “roman-gerçek ilişkisi” veya “romanda gerçeklik-itibarîlik meselesi” dir. Her şeyden önce roman, gerçekten yaşamış bir insanın hayatını anlatmaktadır. Onun dışındaki şahıs kadrosunun tamamına yakını da (Atatürk, İsmet İnönü, Fevzi Çakmak, Süleyman Demirel, Erdal İnönü, Sadi Irmak, Sıddık Sami Onar, Yahya Kemal, Oğuz Atay, Cahit Arf, Jale İnan, Aziz Ogan vb.) hayatında yeri olan ,gerçekten yaşamış ve yaşayan insanlardır. Olaylar için de aynı niteliğin geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Bunun da ötesinde romanın sonunda baş kahramanın çeşitli fotoğraflarından oluşan “Albüm”e yer verilmiştir. Bütün bunlar, *Bir Bilim Adamının Romanı*’nın ne ölçüde gerçeğe dayandığını ortaya koymaya yetecektir.

Eserin bütünlüğü içinde eş zamanlı yaşamış isimlerden başka insanlık tarihinden, Türk ve Dünya birikiminden pek çok filozof, bilim adamı ve sanatçının isimleri bazen olaylar eşliğinde bazen de gönderme ve anma şeklinde geçmektedir: (Aristo, Pascal, Descartes, Leibniz, Kepler, Kopernik, Newton, Galile, Gauss, Heisenberg, Cauchy, Euler, Weierstrass, Dedekind, Hilbert, James Jeans, İshak Efendi, Vidinli Tefik Paşa, Mehmet Emin, William Prager, Fritz Stüssi, Oppenheimer, Hitler, Musolini, Franco, Shakespeare, Hamlet, Rudyard Kipling, Henry Ford, Kafka, Henri Poincaré,

Fuzuli, Şeyh Galip, Karacaoğlan, Mevlana, Yunus Emre, Baki, Nedim, Nabi, Nail-i Kadim, Evliya Çelebi, Ömer Hayyam, Mustafa Şekip Tunç, Vehbi Eralp, Salih Zeki, Yahya Kemal, Mehmet Akif Ersoy, Behçet Kemal Çağlar, Orhan Şaik Gökçay, Cahit Tanyol, Nihat Sami Banarlı, Ümit Yaşar Oğuzcan, Burhan Felek...

Salih Murat Uzdilek, Kerim Erim, Bekir Tekinalp, Aziz Ogan, Murat Dikmen, Vural Cinemre, Adnan Çakıroğlu, Fikri santur, Yalçın Aköz, İlhan Kayan, Hikmet temizci (Gandi hikmet), Hasan Özoklav, Günay Özmen, Şenol Utku, Cenap Oran, Kazım İsmail Gürkan, Sinan Tekelioğlu, Semiha Müridoğlu, Sacit İplikçioğlu, Rasim Dölek, Kemal Ölçügil, Ekrem Beyazıt, Muhittin Erev, Hamit Dilgan, Namık Silay, Tekin Özbek, Şevket Arat, İbrahim Batukan, Mahmut Nedim Kozancıoğlu, Esat Fuat Tugay, Nevzat Arman, Nurettin Demircioğlu, Müeyyet Berdan, Coşkun Güreş, Tahsin Fener, Naci Yüngül, Suavi Atasagun, Vedat Barlas, Eren Omay, Gabi Vartanyan, Abdullah Türkmen, Hikmet Binark, Bedri karafakioğlu, Nezih Fıratçı, Halim Şen, Bahri Kınacı, İhsan Topaloğlu, Vecdi Yaman, Sacit Tameroğlu, İzzet Gönenç, Cemil Ilgaz, Hamit Dilgen, Kemal Pamukçu...)

Mustafa İnan'ın 'Aydın Portresi' Portresi

Romanın isminde ve muhtevasında Prof. Dr. Mustafa İnan'ın, daha çok "bilim adamlığı" öne çıkarılıp, vurgulanırken, her şeyden önce çok iyi bir "hoca"dır. Bununla birlikte bilim adamlığı ile hocalığının, birbirini tamamlayan değerler olduğu dikkatlerden kaçmaz. Kahramanımız, daha ortaokul yıllarında hoca olmaya karar vermiştir. Bildiğini, her fırsatta çevresindekilere anlatmaktan büyük zevk duyar. Karşısına çıkan çok cazip imkânlarla rağmen (serbest çalışmak, yurt dışında kalmak), bu idealinden vazgeçmez. Zira onun için "öğretmek", "vazgeçilmez bir tutku"dur. "Ben hoca olmak için yaratılmışım. Ben kendime söz verdim daha ortaokulda okurken. Böyle yetiştirdim kendimi." (62)

Çok yönlü bir insan olan Mustafa İnan, geniş bir yelpazedeki konulara da ilgi duymuştur. Bilimsel makalelerinin ve seminerlerinin dışında Kızılderililerden Hint felsefesi Arya-Daharma'ya, Numeroloji'den Düşünme Sanatı'na kadar birçok konuyla ilgilenmiş, bunlar hakkında yazılar yazmış, seminerler vermiştir. O'nun, çeşitli alanlardaki görüşleri, merak ilgi ve uğraşları özgün-ilginç kişiliğini ve bilim adamı formasyonunu ortaya koymaktadır: Dil, Türkçe, divan edebiyatı, divan, gazel, kaside, beyit, mülemma, ıstikak, nazire, Mevlevilik, Büyük Arya-Dharma, Hinduizm, Fi Lakşminareyn Tapınağı, tasavvuf, ekol, masonluk... gibi pek çok konu ve olgu ilgi dünyasının içinde yer almıştır. Daha ilkokul sıralarından başlayarak edebiyatla yakından ilgilenen, divan edebiyatı şairlerinin şiirlerini ezberleyen Mustafa İnan'ın, başta Türkçe olmak üzere Farsça, İbranice, Yunanca, Arapça kelimeler ve anlamları üzerine çalışmalar yaptığından ve ne yazık ki bu çalışmaların bir kitap haline getiremediğinden ve sadece "Dil ve Matematik" isimli bir makalesinin varlığından söz edilir.

Mustafa İnan'ın bilime, bilmeğe, öğrenmeğe karşı tükenmeyen bir iştahı vardır. Dil, edebiyat, felsefe, tarih, matematik, sanat gibi her dalla ilgilenir. Öğrencilerini de kendisi gibi çok yönlü yetiştirmeye çalışır. Bu arada, makaleler, denemeler yayınlamaya başlar. Ülkesine, milletine çok bağlı olan Mustafa, beyin göçünden dolayı çok üzülmemektedir.

Eserde, esas izlek "adam" yani "insan"dır ve ona paralel olarak devreye giren olgu "bilim"dir ve bilim üzerinden adama/insana yüklenen bir hayatın hem muhasebesi hem de bilançosu yapılmaya çalışılır. "İlim adamı ender yetişen bir kuştur, ona itina edilmelidir." (126) gibi vurgularla eserin her sayfasında bu değerinin altı önemle çizilmektedir: "Bilimin asıl sahiplerinin yerleri genellikle boş duruyor henüz. Bilim ordusu gerçek gönüllülerini bekliyor" (66) denilirken soyut felsefe (bilim), somut bir adam/insanın (Mustafa İnan) hikâyesine dönüşür ve yoğunlaşır.

Bu çıkarımdan hareketle Sonuç olarak;

Çağdaş dönem Türk edebiyatının postmodern eserleri arasında sayılan Oğuz Atay'ın *Bir Bilim Adamının Romanı*, anlatım, teknik ve kurmaca özellikleri yanında içerik, mesaj, duygu-düşünce değeri bakımından da özgün biyografik bir anlatı-romandır.

Bir Bilim Adamının Romanı bir deha olan Prof. Dr. Mustafa İnan'ın hayatını anlatmaktadır. Büyüdüğü şehir, aldığı eğitim, özel hayatı, alışkanlıkları, üniversitede yükselişi, zekası, özel bir öğretimiyle matematik üzerinde kurduğu hakimiyet, parasız yaşamı, yurt dışında çalışmayı reddetmesi, hastalığı ve ölümü eserin içeriğini oluşturur.

Her zaman insanların sevdiği biri olarak yaşamış Mustafa İnan; zeki, dürüst, yardımsever ve aynı zamanda çok ilginç bir kişiliğe sahiptir. Dünyaca tanınmış çok önemli bir bilim insan olmasına rağmen hayatı boyunca hep geçim sıkıntısı çekmiş, yaptığı önemli buluşlara, oluşturduğu ekole rağmen başını sokacak bir evi bile olmayan, hayat hikayesiyle duygu yüklü ve aynı zamanda düşündürücü bir portredir. Sadece Mustafa İnan'ın unutulmaması için bir armağan projesinin sonucu olmakla birlikte pek çok yönden okurun ilgisini çekebilecek nitelikteki bu roman ülkemizde Mustafa İnan gibi imkânsızlıklar, yokluklar içinde yetişen, ekilmeden kendiliğinden biten insanların da ortak hayat hikâyesidir.

Biyografik ve bir kişilik gelişim eseri olarak da okunabilecek *Bir Bilim Adamının Romanı* üzerinde durulması gereken, "roman-gerçek ilişkisi" bağlamındaki değeridir. Yazar, Türk bilim dünyasının önemli insanlarında hocasını merkeze koymuş, tarihi, kültürel, sosyal ve siyasi çevrelerden *şahıs* kadrosunu da gerçekten yaşamış ve yaşayan kimliklerden kurmuştur. "Adam" yani Mustafa İnan'ın romanın konusu olmasını sağlayan temel değer, ele alınan esas konunun ve baş kişinin "bilim"le ilişkili olması; bilimin mahiyeti, bilimin insan ve toplum hayatındaki yeri ve önemi, bilimin öğretimi, ithal bilim-telif bilim, bilimde ekol yaratma, bilim ahlâkı, gerçek bilim adamı-sahte bilim adamı, bilim adamı-öğrenci ilişkileri, bilim adamının aile, toplum, yönetim, politik hayattaki sıkıntıları ve sorumlulukları, toplumun bilim adamına bakışı, üniversite ve problemleri, beyin göçü... gibi olgular ve sorunlar dile getirilirken reel bir durum değerlendirilmesi ortaya çıkar.

"Bilginin veya bilimin insan ihtiyaçlarından doğması onun en önemli özelliklerinden biridir. Bilginin oluşması olayların ve olguların daha iyi anlaşılmasını, hayatın daha yaşanılır hale gelmesini sağlar. Bilimsel bilginin artması ve yoğunlaşması hem bilim insa-

nının bilincinin bilim insanı niteliklerinden dolayı bilim insanı seçkin ve özel bir kişidir. Seçkinlik ve özel olmak, bir başka insandan farklı olması ona bir kişilik ve evrenselliği kazandırmaktadır. Zenginleşmesini hem de aynı zamanda toplumun bilinç düzeyini artırarak daha sağlıklı düşünebilen ve kültürlü bir toplum yaratılmasını, bir anlamda da bilim önemli bir toplumsal görevi her yönüyle sağlamış olur. Bilim hayatı ve bilim insanlığı bir yaşam biçimidir; bilimsiz ve sanatsız bir dünya eksikli bir güzellik olacaktır.” (Ortaş) söylemini de katarak, bilim adamında bulunması gereken özellikleri şu şekilde sıralayabiliriz: Bilim adamı; özgür olmalıdır, güzel ahlaklı olmalı, dürüst olmalı, pozitif olmalı, gerçekçi olmalı, başkalarını takdir etmesini bilmeli, insafli olmalı, değişimci olmalı, mantıklı olmalı, önyargısız olmalı, tarafsız olmalı, eleştirci olmalı, seçici olmalı, ölçme ve deneye dayanmalı, geniş bir hayal ve yorumlama gücüne sahip olmalı, geleneği, kültürü, yerli değerleri bilmeli ve benimsemeli, hazmedilmiş bilgiler vermeli, evrensel olmalı, taviz vermeden gerçekleri savunmalı, ilmin izzetini muhafaza etmeli, ülkesinin ve toplumun vicdanı olmalıdır... Dolayısıyla içerik çekirdeği ‘bilim’ üzerine inşa edilen bu romandaki diğer pek çok konu hep bu çekirdekten doğar, etrafında dolanır ve tekrar bu çekirdeğe dönerken Bir Bir Bilim Adamının Romanı doğar. Olay örgüsü, bütünüyle Prof. Dr. Mustafa İnan’ın hayatı ekseninde başlar, gelişir ve biterken; insan olmak, bilim, kültür, sanat, etik, değerler ve idealizm çerçevesinde bir anlam dünyası yaratır ve onu gerçek kişiliğin üzerinden modelleyerek sunmuş olur.

KAYNAKLAR

- Aytaç, Gürsel. 1990. “Bir Bilim Adamının Romanı”, *Çağdaş Türk Romanları Üzerine İncelemeler*, Gündoğan Yayınları, Ankara, s.193-207
- Ecevit, Yıldız. 1989. *Oğuz Atay’da Aydın Olgusu*
- Seyppel, Tatjana, (Çev. Tanıl Bora). *Oğuz Atay’ın Dünyası*, 1989
- Moran, Berna, *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 2-1990*, Oğuz Atay; *Bir Bilim Adamının Romanı*, İstanbul: İletişim Yayınları
- Aktaş, Şerif. 1991. *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Ankara 1991.
- Emre, İsmet. *Oğuz Atay’ın Hayatı ve Eserleri*. Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1997.
- Ecevit, Yıldız 2004. *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*, İletişim Yay., İstanbul
- Kaya, Muharrem. *Oğuz Atay’ın Yapıtlarında Yaşamöyküsel Unsurlar*, Adam Sanat, Sayı: 183, Nisan 2001, s. 76
- Ortaş, İbrahim; “Bilim, Bilim İnsanı ve Bilimsel Etik” <http://www.universite-toplum.org/text.php?id=76>
- <http://edebiyatokyanus.tr.gg/B%26%23304%3BRB%26%23304%3BL%26%23304%3BM-ADAMININ-ROMANI%26%238221%3B--Ue-ZER%26%23304%3BNE-GE%26%23>
- <http://piktobet.blogspot.com/2010/12/bir-bilimadamn-roman-mustafa-inan.html>
- <http://www.kutuphane.itu.edu.tr/t/01/kh11.html>